Саргылаах саҥа дьылынан!

Чурапчыга күн тахсар !

САҤА ОЛОХ

Чурапчы улууһун хаһыата

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

12+

2017 сыл Ахсыннны 29 күнэ бээтинсэ № 145 (11455)

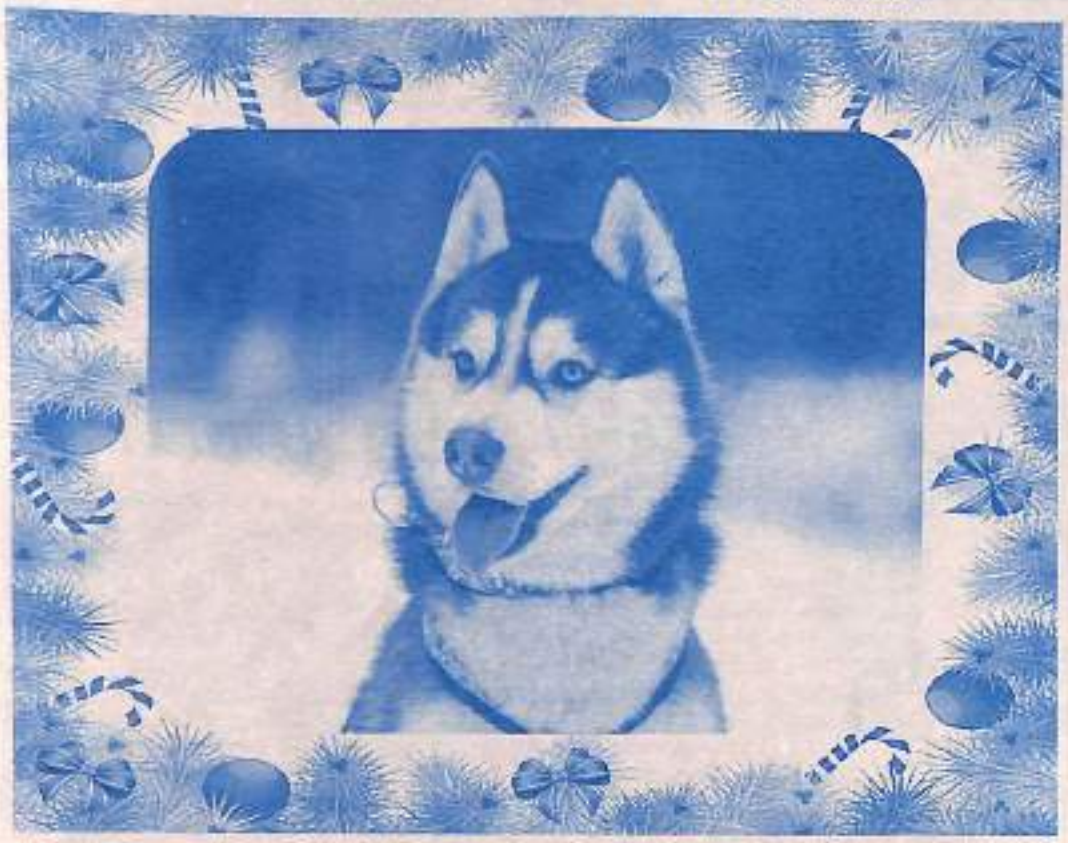

2018

Чурапчы улууһун аҕахтоохторо!

Саргыыллах Саҥа дьыл – 2018 сыл үлэн иҥэриэн «Чурапчы улуйа (оройуона)» муниципальнай тэриллиэ дьаһалтатын уонна улуус депутаттарын аатыттан итиннигэ-иккиннигэ эҕэрдэлиибит!

Аҕыс эрэ сыл туоруоҕуттан үгүс көҥүл сиппиэстэрдээх тэриллиэхпит эрэ. Оттон курдук, сыл саҥатыгар улуска История, оройуобуолаах Бычаат, Россияҕа Экология сыллара биэриллэн аастылар. Маныаха, туруорумуоттан сыалбыт-соруктуут туох соптоох үлэ-хамыык тэриллиэҥ. История сылынан эйэҕэс быыстаах үлэ, иэдэйиилэри, туоннаары хабан ыытыллыта. Үлэр ыччат аастыт кэм историятын биир улахтыытыгар, ааптар уруулуннулар. Былыр улуустуу урдук кэрдэриилэри биэрэн Москва куорахха ыытыллыбыт "Кэлиэс күнү" быыстапкаҕа кыайыылаахтарынан таспыт, кэмнэ кэлиэ мэтэл хаһыатына буолары сиппиэстибит. Сылгыны оройуобуолаах тойуктар ыҥырыллыннар тиэйэн ыытыллыбыттар ыҥыр буолбуттуут, улуус үрдүк кубулэйдар. Оттон курдук, былыр Хабаровскайдаа тиэйэн, улахан дипломнаах кытыннан кэлибит. Биир улахан кыайыыбытынан бу аҕыс эрэ сылга оройуобуолаах үрдүгэр барыы хайыыларын хаһан ыытыллар социальнай- экономическай кэрдэриилэри тэрийэрбит тумугэр, улуустуу бастакы мастыын ыарыы сиппиэ. Бу улахан ойоҕоҕоох сиппиэ биэрэн тэрэн, бэйиэлэр, эйэҕэс сыраҥнаах, үлэлээн-хамыыстаах, биир сомоҕо буолан үлэлиэ ойо тэриллибиттэрэ кэрэ.

Түгэнинэн, бу кыайыыны улуйум бар дьоҥҥа, барыгытын эҕэрдэлиибитин уонна мастаныыбытын биэлэтэбин!

Бу аҕыс эрэ сыл үгүс баҕа түгэннэри улуустуу историятыгар хаалларан аастыт. Онон улуу түгэннэри ойоҕ-сиэнэҕэ иҥэрэн, үлэлэр 2018 сылы өссө үрдүк таҥымҥа, биирдэ сомоҕоҕулучча буолуоҕуттаан туоҕаабыт ыытыаҕыт!

Хас биирдии дьиэ кэргэнэ дьаҥ-соргуу, ыраах-эйэлээх олоҕу! Кэлэр сыл тобулуннуна, өссө түмүүлү, сирдэйиилэри бэлэхтэтиэн! Барыгытын Саҥа Дьылынан!

А.Т. НОГОВИЦЫН, Чурапчы улууһун баһылыга,
Я.П. ОКОНЕШНИКОВ, улуус депутаттарын Сүбүлүгүн председателэ.

Күндү Сахам Сирин олохтоохторо!

Эдигини Саҥа дьылынан уонна Кэрэстэнэс Оройуоспатыгынан эҕэрдэлиибит!

Аҕыс эрэ сыл тиэйэн күннэриэр тумуктэри тэҥнэтэр, бүөкэн ааспыты саҥан-саҥнан ааҕар, баҕа санаа гыналлаагар кууспаҕар уонна ыраах кэскилбиттэн быыстаныыр үгэстээхпит. Саха сирэ кэнн туттар кытаанах, тоҕо дьиэтээҕэ бэйиэн дойдубут тэҥнэннэх, үчэйиит уонна тыйыс, хонту дойдуга уйаҥарыллан тэҥэзьбит тулуурдаах дьаныах-сэргэлэх.

2017 сыл чаҕылхай түгэннэриэн бастаан. Бу сыл дьоҕун историческай дьаһаҕарыгын доҕоттуоннаах сэргэхэтэх саста. Бэйиэн Саха сирэ Россия судаарыстыбаннай составыгар кайдыбыта 385 сылын, Саха АССР 95 сылын, Саха Өрөспүүбүлүкэтин Конституциятын (Торут Сокуонун) хаартаах бэлиитэлэннибит.

Бу сыл дойдуга Экология сылынан биэриллэн, бэйиэн уопсастыба болуоҥтоотун туһугар эйэҕэс харыстабын проблемаларыгар туһааннаабыт. Өрөспүүбүлүкэ сирэ-уотун үс ГЭС-ынан биирдэ ураты харыстааҕар ааспыгар кайдэр, бу сирдэр өрөспүүбүлүкэ нэйиилээннэр, дойду уонна планета бүтүүлүн интэриэһэлэр иҥэн-аҥаан ааҕыллыахтар сирэйэ хаалыахтара.

Маны сэргэ Саха Өрөспүүбүлүкэбитигэр Ыччат сылын түмүллүбүт. Бүгүн Россия Инин диэки хайыаҥ историческай усуйуобуйатыгар оргуйуоҕунуут оруола пэтиэччэтэ улаатар. Оттон ыччат ситиҥнэрэ кыпта тэҥнэ тиэх баттаҕаары, бэйиэн тэҥнэннэх ыччат кыаҕын сайыннарыыга болуоҥтобутун ууратыбыт. Уоруоттэннэ, оҕуоруу, эйэх оҕолоох ыаллары ойоонунэ корулэр үн иҥэн кэскилэ дьиэтээх инвестиция буолуоҕа.

Аҕыс эрэ сылга оройуобуолаах бары социальнай соруктара ситиҥнаастахтар тоҕоруттуут, туоннах кордоруулэрэ эҥэлэмнэх үүнүүлүн тэпсиэ туоннэ, гражданалары хаарбах уонна сахалыыллар туруоннах дьиэлэриэн кэбиирү бырагырамматтан бастакы туһунаах тумуктэнэ, тыныыларынан кэйи саҥа кыбартыырдаары ыыллар. Сүүрүнэн тыныыны туонначчыга энергетическай оттуулэн кутталы суох буолуоҕун хаалтыыллары, Дьокуускайдааҥы ГРЭС-2 үлэҕэ киирдэ. "Газпром" хамыыстыбата "Сибирь күүһэ" саас мистиэрэлэннэ уларыт тутуулу саҕалыыр.

2030 сылга диэри Өрөспүүбүлүкэ социальнай-экономическай сайдыытын стратегиятыгар оголоннулар, Саха сирэ Ийик Инигэ уонна Арктикаҕа ыалаастыгар ыраах иҥэр өрөспүүбүлүнүн буолуоннаах диэн сыан-сорук дьоҥҥэттэк туруда. Бүгүн кэлэр кордоруулэрэ ыаллардыттан кэлиэхтэн иҥэбит. Оттон курдук, демографиялаах урдук кордоруулаах туоннэбит. Саха сирэгэр кэйи анаан уулаа хас да сылга 66-тан 71 саастаах диэри ааҕыллар, бу аах хаҥыстыбатын туоннан иҥэрии туоруулуур.

Күндү биир дойдуластарым!

Бэйиэн кэскилбитин туоннуубут диэн мэлдьи ойдуох туоннаахтыт, сарсыарда күннүт хайдах буолуоҕа бэйэбиитигэр эҥэ туруулаах!

2018 сылга саҥа үтүө дьыалаларга күүскүт-уохтут уурдаабыттын!

Бэйиэн күүскүтүгэр эрдэлэр хаһан да суоттаммыт!

Саҥа дьылынан!

Егор БОРИСОВ,
Саха Өрөспүүбүлүкэтин Ил Дарҕана.

Убаастабыллаах биир дойдулаахтарбыт, Чурапчылар!

Эдигини кэрэни көхтөөхтөр кэрэ, утуулу туспуур 2018 сылынан ис сүрэхпитэн эҕэрдэлиибит!

Саҥа дьылбыт ситиҥнэни уонна үтүө түмүктэри ааҕыллын, саҥа ис кыахтары арыйдын, чаҕылхай бэлиэ түгэннэриэн уонна үтүө дьыалаларын толоруу буоллун! Үлэр саҥа сылга эйэҕэс толкуйдаабыккыт тобулуннун, саҥаабыккыт тобулуннун, ойдоон саҥаастыаҕыт, сотуу ыаҥнаатыгай тобулуоҕут, кэмнэннэх дьыалаларгыт бэрэбиэркэлэнэннэр!

Туоннуубут үлэлэтиэх-хамнаастыгар, ааҕыллыаҕар-дьаһаллыыгар сиэтэн ситиҥнэхтэр, чаҕ дорообуйалы, уйаҥуйбыккыны, дьаҥ-соргуу!

"Курдук дьоҥнуун биирдэ, дьоҥнуун сэргэ буолуу"

Саҥа дьылынан! Саҥа кэрдиис кэмнэн...!!!

Павел ПИНИГИН, Иван МАКАРОВ,
Ил Тумэн депутаттара.

Убаастабыллаах Чуратчы улууҥун олохтоохторо уонна ыалдьыттара!

Этиҥиз Чуратчыныкы «Биир ньыҥы Россия» политическай партия политсовиетин актыйтан уонна тус бэйиэ Саҥа 2018 сылынан уонна кэлэр ыйыр Ороҥуоска сырдык бырааҥныылынан ситиитинэн эҕэрдэлиибит!

Саҥа дьыл бырааҥныгыт Алгыстыыра барыҥ улуус; сырдыгы үксэтэн дьоммут-сэргэбит дьыл-оскуо, байыылаттык оборуоҕуоҕар дьоҥҥо ыччат, кэскиллэх сокуо, эстибит эрдэх буолан үлэр-хамнаска саҥаттан-саҥа ситиҥнэстэри ааҕар тэрдиҥ, кэлэйиэхтэрэ сырдыы сырыттын. Аайы эрэр сылга маҥтаныахаҕыт, кэлэр ыйыр сылы үрдүкүннүк!

Оссо туһугуттан буолан, биир сомоҕо күүҥнэн тиэтэлгиэхэ Чуратчыбыт улууҥун сайыныгар тэрилгиэн, хоҥкуоннаах, ыччатыгарбыт сайдыыгар, ситиҥнэллэрэ дьон бүгүҥнэрдэр үлэлиэхтэрин-хомсыахтарын!

Дьиэлээх буолуҥ; дорообой сылдьыҥ! Хас биирдиҥ дьиэ кэргэнэ Саҥа дьыл үтүмэн түстэҥнэр, ааҕа-эйэҕэ, байыылаах олоҕу ааҕыаҕыҥ!

Саҥа дьылынан, Саҥа дьылынан!

С.А.САРГЫЛАЕВ,
«Биир ньыҥы Россия» политическай партия Чуратчыныкы тэриллиитин сэкиэтэрэ.

Чуратчы улууҥун культуратын эйгэтин барыҥ үлэһиттэрэ, ытык дьонноро – бэтэрээннэрэ!

Саҥаттан эрэр Сэрэдьиэкэ Саҥа дьылынан, үүнэн эрэр үтүө дьылынан, кэлэн эрэр 2018 сылынан ыйыр-кыһыл эҕэрдэ!

Аайы эрэр 2017 сылга Чуратчы культуратыгар ааҕыллыбыт, эйэҕэс тэрилтэлиэхтэх, ойор үлэ аныгыскаах ааҕыллыбыт ааҕыллыбыт, дьаһалларыныы, ыныахтарыныы дьоҥ-сэргэни уерэтэ, сахтордо. Күтүөт, музей, библиотека, искусство оскуолаларын үлэлиэхтэрэ, ойор культуреллаах дьоммут, уус-уран самодеятельность кыттыыларыгар тиэйэ тиэйиэхтэрин уонна урааты дьоҕурдаах туйгуннар, бибиэй эйэҕэс сиэтиэтибит, ыччатыгар тэрилгиэн сорудахтары толорубут, кэлэр сылларга сайдыыбыт, үлэбит-хамнаспыт өстүүлэрин бэлиитэлиибит.

Кэлэр 2018 сыл – улуустуттан Оҕо уонна ыччат дьоҕурун сайыныгарыы сылы – эйэҕэс саҥа сокуоннары ааҕыыга, кэлэр кэнчээри кэскилгэ туһугар ыытыллыыр кэмҥэ бэлэм сиэкиэйбэт туоҕаттарыгар ааҕыгыыга, ааҕыс сиэдэрэй, ыччатыгарыгар бырааҥнаах ааҕыллыахтарыгар.

Чуратчы улууҥун үтүө-мэнэ дьоҥуттан-сэргэттэн ис сүрэхтэн баҕарабыт, 2018 сыл сайдыы, үтүө сокуо, бодоруһуу, сомоҕоҥноох, кэрэ кэпсүү, ыраах сыдьаан сылы буолуҥ! Саҥа Дьылынан! Саҥа Дьылынан!

Д.Д. ПОНОВ,
Чуратчы улууҥун культуратыгар сэргэлиитин салайааччыта,
В.ДЬИНИГИНА, культура Ытык Суолтан бэрэсэдиэстэлэ.

Оҕо аймах саамай күүтүүлүүр бырааҥнаата – Саҥа дьыл чугаҕата. Ол эрдэҥэ бу бырааҥнаатыгы оҕолор эрэ буолбакка, бука барыы кэтэҥэбит. Дьиэ хаһаайкалара остуол хотойоруунан ас астаан түбүгүрэллэр. Бүгүүн дьиэ кэргэнигэр харыйаларбытын сиэмэйдиэт, дьиэбитин кэргэтэбит. Хас биирдиибит саҥа сылга туох эрэ дьиктини, кэрэни күүтэр, туохха барытыгар итэҕэйэр саҥаны баҕарабыт. Үүнэр сылы хайдах көрсиэҕүн, сылын оонуук салаалар диэн урут урукуттан үгэс оноҕуйбут. Онон таҥастан-саппан саҕаланан, остуолбутуттар туох уурулуохтааҕа, хаанык ас кэнгиэммитэ барыта бэлиэтэлээ ыллылар.

ЫТ СЫЛЫН ХАЙДАХ КӨРСӨБУТ?

Үүнэр 2018 сыл – Ыт сылы. Онон саҥа сылыбыт табыллыарын туһугар ыт туту сөбүлүүрүн учуоттуохтаахпыт.

Туту таптыахха сөбүй?

Астрологтар сүбэлиилэриэхэ, ыт чаҕылхай, кини хараҕар бырааҕылар сырдык, арбайыбыт таҥаны сөбүлээбэт эбит. Онон классическай истиилэх уонна күрэх, арҕастыны дьүҥнэтэх таҥаны кэтиэхтиэн сөп, оччотугар Ыт сылыгар хас биирдиигитигэр сэрэстаах чаастар тосхойуулара хойуу, өлүөм буолуоҕа. Бэйэҥит да билбэккитиэн, эйиги дьиэҕитигэр үүс үөрүү-көтүү ситиҥнэхэн кинрэн иҥиэҕэ, үп-харчы үрдүлэн сүүрүөҕэ, күүтүлүбүтэх өттүгэн ситиҥнилэрдээх түгэнэр тосхойуохтара.

Дьиэни көрүгэтии

2018 сылга ерүү харыныах буолар туһугар хайаан даҕаны ыт сувениры ааҕылаҥыахтаахпыт. Оны дьиэҕитигэр саамай көстүүлүүр мунстэҕэ уурут. Харыйабытыгар ыт оонньуур хайаан да баар буолуохтаах. Дьэ, оччотугар быйылгы сыл нус-хас, байыылаах олоҕу мөкпөппүр. Дьиэбитин кэргэтэрбитигэр ордук саҕаҕай, кыйыл көмүстүгү оту хото тутуохтаахпыт. Ыт итинник өгнөру сөбүлүүр үһү.

Туту астыыбыт?

Саҥа дьылларааҕы остуолбутуттар эт, балык ас хотойорунан тарыллыннаҕына, кэлэр сылбытыгар табыллыы, күүтүлүбүтэх дьиктилэр кырыы кырыытынан буолуохтара. Түөрт ааҕыллаах дьоҕорбут минньигэстэн даҕаны аҥаастаммыт. Остуол мунньуттар бирэдиэннэк, сахалыы көрүүгүттэн уурдаахха, сылбыт забэх ситиҥнилэрдээх буолуоҕа. Маны тэҥэ дьиэ хаһаайкалара эгэгэ бүлүүдэлэри фантасиялара тиийэриэхэ астаныахтарыгар, Ыт сылы эйиги диэки "мичик" тыаҕа. Онон эгэгэх салаалары дэгэччи оноруох. Ыт отуйан-маҥнаан ааҥылыстаммат. Арай, хас биирдии бүлүүдэни остуолга киэргэтэн ууруохтуун сөп. Аны туруу, ыт аҥыы утах сытын ыла-ыла, мунньуут мутуукка аннаар, чөл олоҕу бииргэр диилэр. Онон кытаанах кыраадыстаах аҥыы утаҕы остуолга уурартан туттуларыгыар. Саҥа Дьыл хэлбитин бэлиэтээн, бокаллаах шампанскайы өксүүнүгэрдэн көҥүлгэтэр. Очкоҕо 2018 сыл бэлиэтэ – Ыт доҕорбут кынгыйа-кынгыйа эксэлиэ, үүнэр сылгар хайаан даҕаны дьолу-соргуну түстүөҕэ.

Кэлэн ыйыр Саргылаах Саҥа дьылынан!

Борисова Вика (5-с кылаас)

Саҥа дьыл киэһэтэ

Саҥа дьыл киэһэтэ
Үөгүс саҥа сонуннаах.
Үөрүү-көтүү эрэйдээх,
Үтүө ыра санаалаах.

***

Кырыа кыйыммыт кэрэ хэмэ хэлбит,
Кизрезимкит харыйа оонньуура
эйбэлбит.
Килрэн хэлбит тымныы эйэлбит,
Кэскил кэс тылларын балахтаэбит.

Поисеев Роберт (5-с кылаас)

Тымныы оҕонньор

Тымныы оҕонньор дьиэтигэр олорон,
Саҥа дьыл буоларын кэтэһар.
Ыра санаатын толорон,
Ыраах сирдэри кэрийэр.
Тымныы оҕонньор оностон олорон,
Саҥа хаар туһэрин хэтэҥэр.
Хаарчаанатын сыырбатыыр олордон,
Халыҥ хаардаах сиэтэрэ толор.
Сири барыан эрэлгэн хэлэн,
Саҥа дьылынан бэлэх уунар.
Саҥа дьылынан!
Саҥа дьылынан!

Бандеров Борис (6-с кылаас)

Саҥа дьыл бэлэҕэ

Саҥа дьыл бэлэҕэ үөрүүнү эрэ аҕалар,
Саҥа дьыл киэһэтэ кэрэни эрэ биэрэр.
Саҥа дьылгы оҕолор үөрэллэр-хаҥалыллар,
Тымныы оҕонньор бэлэхтэн бэлэҕин эрэ биэрэллиир.

Кэлэн ыйыр сылбыт үөрүүнү эрэ биэрдин,
Аайан эрэр сылбыт кэрэни эрэ тосхойдо,
Саҥа дьылы таптыыбын!
Саҥа дьыл бэлэҕин сөбүлүүбүн!

САҤА ДЬЫЛЛААҔЫ ЭҔЭРДЭЛЭР

Чуратчыбыт улууҥун олохтоохторун саргылаах Саҥа Дьыл салалын ыйыраан, бука барыгытын эҕэрдэлиибит! Баҕарабыт чэгиэн-сэбилик доруобуйаны, чөл олохтоох, үрдүктэн үрдүк ситиҥнилэрэх, уерүү-хотуу үксэлиэх, үтүөх-аҥаах буоларыгыар! Ыт сылы эйигинэн сылгы устата арыллаатын, үтүө доҕор буоллуҥ!

Парасковья Петровна Никонова:

- «Үөрүү» оҕо дьоҕурун сайыныгар кини уонна Дириҥ орто агрооскуолатын коллективын, барыы аймахтарбын уонна дьоҥэтэрбин кэлэн ыйыр саргылаах Саҥа Дьылынан ис сүрэхпиттэн эҕэрдэлиибит! Саҥа сылга барыларыгар баҕарабын кытаанах доруобуйаны, үлэлиигэр-үөрэхтэригэр үрдүк ситиҥнилэри, уерүүнү-көтүүнү, ыраах хаалааны уонна сырдык күнү!

Гаврил Гаврильевич Лыткин:

- Чуратчы улууҥун культуура эйгэтигэр сыныаннаах барыы үлэһиттэрин, улууспут олохтоохторун "Айылгы" культуура кинин уонна тус бэйиэ ааныгыгар кэлэн ыйыр Саҥа дьылынан эҕэрдэлиибин. «Айылгы» үлэтэ-хамнаҥа эйиэхэ, кэрэччүлэргэ, истээчилэргэ эрэ аналар. Үөрүүгүгүн бэлиэтиигэр «Айылгы» аана куруутун аҕаҕас. Дьиэ кэргэттэрбит барыы доруобай, дьоллоох буоллуннар!

Анна Игнатьева, 8-с кылаас:

- Гимназиҥа биирэ үөрэнэр, биирэ алтыһар доҕотторбун, учууталларбын уонна тороппуттэрбин, балыстарбын, бырааптарбын, убайдарбыт уонна эйэлээхтэрбин кэлэн ыйыр 2018 сылынан эҕэрдэлиибин! Баҕарабын хиниэрэ кытаанах доруобуйаны, үлэлиигэр-үөрэхтэригэр ситиҥнилэри, хаһан да хомойботуннар, ыаар үөрэ-көтө сылдьыаларыгар, санаабыттара барыта туолан ыйыргар, сир үрдүгэр саамай дьоллоох буоллаларыгар. Ыт сылы эйбэх үөрүүнү бэлиэтээтин, үчүгэйи эрэ аҕалыын!

Петр Макаров:

- Барыы оҕохтоохтору саҥа дьылынан! Кэлэр сыл туох баар үчүгэйэ, кэрэҕэ кыаҕы, саппыгын саҥа арыйыыларыы, дьоллоох, үтүө түгэннэри бэлиэтэтин!

Галина Гаврильевна Макарова:

- Кэлэн ыйыр саҥа дьылынан биирэ торообуттэрбин, чугас доҕотторбун, биирэ үлэлээбит коллегаларбын эҕэрдэлиибин! Саҥа үүнэр Ыт сылы барыгытыгар ситиҥнилэр, дьолу-соргуну аҕалыын. Остуолгут курдук кэнэҥ астаах буоллун. Быйылгы ыт сылыгар нус-хас олоҕу! Ыт ыраатыы собулуур, остуолга арыгыны туруорары собулээбэт диилэр. Онон олоххут чөл туруктаах буоларыгар баҕарабын!

Марфа ПЕТРОВА.

Кузьмина Наташа (6-с кылаас)

Симэммит харыйа

Саҥа дьыл буоларын чугаһаатар,
Сиэмэммит харыйа эйбэлэр.
Халлаантан суҥаастар оонньуулар,
Дьиэлэрэн харыйалар тыҥаалар.

Тымныы оҕонньор хайдыы кэрэн,
Таҥан ыйбыт бэлэх ыаны.
Таҥнэҕэ симэҕын сөҕөн,
Таарыйа ыалдьыттаан аастыт.

Тымныы оҕонньор таҥырдьа,
Ыраас хаары хаалларбыт...
Хаарчаана онон таҥнэҕэс,
Хаар кинини онорбут.

Захарова Күннэй (6-с кылаас)

Хаар үөрүүтэ

Саҥа дьыл чугаһаан, кырдьаан оҕолор Тымныы оҕонньорго сурук суруйаллар. Оптан дьоннаймах саҥа сылы кэрэ харыйаларын симилиллэр, тиэрэгэн сэрин онороллор, хим хайдах сатыырыгын симилиллэр. Оҕолор хаар кинини Тымныы оҕонньору уонна Хаарчаананы ис сүрэхтэриттэн күүтэллэр.

Күүтүүлүүр күммүт үүнэ. Тымныы тымалы ыгыйан, ыраас хаары ыгыйбыт килрэн кэлиллэр. Тымныы Чыскаан оҕонньор уонна ыраас санаалаах Хаарчаана. Саҥа дьыл үөрүүтэ бу тиийэн кэлэ! Дьон-аймах үөрдэ –көтө, саҥа дьылы көрсүстэ. Саҥа дьылынан! Саҥа дьылынан!

2017 СЫЛ. ТҮМҮКТЭР. СИТИҺИИЛЭР

2017 сыл улууспутугар барыа саллаарга ситиҥиллэк буолла. Сыл түмүгүнэн ороспүүбүлүкэҕэ күрэхэҥнэргэ Чурапчы улууҺа бастакы миэстэни ылла.

Производствоҕа үүнэр, эккэ быстан аҥаар толорулунна. Ыҥырыы нэҥэ кэнсэгэ, бурдук хорҕуоппуй, хаптыыста урукку сыллардаҕар эбэх хомуйулунна, эбиэс оҥоҥ үүнүүтэ ыпыллынна. Болугур нэҥилиэгэ „Нэҥилиэги калинник сайыннарыы" федеральай программаҕа киирдэ, Одьулуунтан „Комплекс" баанньай хайаайыстыба саҥа суоҺу иитэр комплекса үлэҕэ киирдэ. Улуус тас өттүгэр эбэх боруоба суоҺу аҕыйаатыллыбыта. 18 эдэр фермер грант ылан, үлэлии-хамсыы сылдьаллар.

Дьон-сүрүн дьаһалын тутарыгар саҥа сокуон дьаһаллар тутулуннулар, гаас ситимэ, водопровод, иннинэ эҕэлбэтүү, уулуссалары сырдатыы, электроэнергия линиэстэрин саҥардыы, улуус кинигэр ууну ыраастыыр собуот, оҕо оҥоһулуннулар. Чурапчы—Сылан, Чурапчы—Чаҕыр хайыһаалара ыраах 22 км суол оҥоһулунна.

Культуура-спорт эйгэтигэр иннинэ хаардыылар оҥоһуллуннулар. Чурапчы хамаанда „Маҥнайгы ааныыуларыгар" иккис буолла, чулуу спортсменнэрбит Лан дойду, Россия чемпионнарынан, призерларынан буолуталлар.

Үөрэх-иитии системэтигэр Болгоноо оскуола-сад, Хаптарга үөрүйэх саҥа куорпуустара үлэҕэ киллэриллиннэр.

Улууска аҥаан эрэр сыл История сылынан биллэриллэн, сэҥэрдэр, паамятынньыктар тутулуннулар, кинигэлэр бэчээтэннилэр. Кэнэҥэрдүү 75 сылын бэлиэтэлэрэ бэлиитэ бэйиэннэрин үрдүк таҥнарыллыахтыктар бэлэх.

Алексей СЛЕПЦОВ.

Борисова Юля (5-с кылаас)

Саҥа дьыл кэлиэ,
Үөрүү-көтүү көҥүллүөх.
Саҥа дьыл эрдэҕинэ,
Ыйыа -тойук үтүөлүөх.
Саҥа дьыл! Саҥа дьыл!

***

Саҥа дьыл үүнэр күүгэр,
Саҥа сулус күлүмнүүр.
Саҥа дьыл үүнэр түүннэгэр,
Саҥа хаар үллүктүүр.
Саҥа дьыл! Саҥа дьол!

2018 сыл улууска Оҕо-аймах уонна ыччат дьоҕурун сайыннарыы сылынан биллэрилиннэ

Аҥаан эрэр 2017 сыл улууска История сылынан биллэриллэн, эбэх үлэ тэриллэн ыытылынна, дьон – сэргэ олус түмэн, көхтөөхтүк кыттыылар. Ахсыныы 26 күнүгэр "Айылгы" культуура кинигэр ыытылыыбыт улуус баһылыгын баалыгар бастыҥнары бэлиитэйдэр буолла.

Бастаан туран, История сылыгар үрдүк таһымнаах, кэскиллэх бырайыактар үрдүктүк аатаныллар. Ол курдук Арыылаах нэҥилиэгин баһылыгын И.Е. Сыромятниковы, Одьулуун нэҥилиэгин баһылыгын Л.В. Ефремованы уонна Хаптыы нэҥилиэгин баһылыгын У.Н. Атласованы улуус баһылыга А.Т.Ноговицын аҥаан бэлиитэлээтэ, махтанныын биллэрдэ.

Салгыы А.Т.Ноговицын, кэлэр 2018 сыл, улуус баһылыгын дьаһалынан, Оҕо-аймах уонна ыччат дьоҕурун сайыннарыы сылынан биллэриллибитин эттэ. Сыл бэлиитэн улуус үөрэхээ салаатын салайаччы Т.В. Павлова, улуус спорка отдэлын начальника В.В. Лукин, улуус культуураҕа управлениетын салайаччы Л.Д. Попов тутулар.

Сыл түмүгүнэн бастыҥнар бастыҥнары аатталлар аатаан ыҥыс тыаһынан бэлиитэлэтиллэр. Улуус наҕараадаларын, анал аатталлары тутарбыттар.

КПСС Чурапчылаах райкомолун бастакы сэкиретээрэ, улуус Бочуоттаах олохтооҕо И.П. Листиков аатынан бириэмийэ лауреата - "Маарыкчаан" ПО бөрөсэлэтэлэ **Г.В. Смирников.**

Социалистическай Үлэ Героя Р.Н. Ефремов аатынан бириэмийэ лауреата – "Мыҥдаҕайы" ТХПК салайаччыта **Д.Д. Ноев.**

Улууска физическай хамсааһыны тэрийэччи, Саха АССР физкультуураҕа үтүөлээх үлэһитэ А.К. Софронов аатынан бириэмийэ лауреата - спорт бөтөрөөннөрө, өрөспүүбүлүкэ эбэх толуулаах чемпиона **Г.Ф. Нохтунский.**

Улуустаабы депутаттар Сэбиэттэрин мунньаҕын быһаарыыларынан, Чурапчы улууһун Бочуоттаах гражданина аат ыытык бэлиитэ үлэ бөтөрөөннөргө, Саха сирин Бочуоттаах тутаччыларыгар А.М. Кириллиннэ бар дьон ыгыһын тыаһын ортотугар тутарыллыннар.

Сыл бастыҥнара:

"Үөрэхтээһин эйгэтигэр" – Чурапчылаабы гимназия директорэ Ю.П.Посельский;

"Бастыҥ үөйэан үлэһитэ" - Одьулуун нэҥилиэгиттэн А.С. Ефимова;

"Культура бастыҥа" - управление методиста М.И. Васильева;

"Доруобуйа харыстабылын бастыҥ үлэһитэ" – оҕо бырааба Нь.Э. Гоголева;

"Физическай культуура бастыҥа" - А.В. Капрыонтар.

"Социальнай хайыһахаҕа бастыҥ нэҥилиэктэр":

1 миэстэ - Чурапчы нэҥилиэгэ (баһылык С.А. Сарыыдаев),

2 миэстэ - Мугудай нэҥилиэгэ (баһылык К.И. Пермяков),

3 миэстэ - Толой нэҥилиэгэ (баһылык эбэҥнэҥнэн толороччу Д.Е. Захаров).

"Экономика хайыһахаларыгар бастыҥ корпоруоттох нэҥилиэктэр":

1 миэстэ – Кытаанах нэҥилиэгэ (баһылык Е.Н. Потапов);

2 миэстэ - Сылан нэҥилиэгэ (баһылык Е.А. Сивцев);

3 миэстэ - Хайахсыт нэҥилиэгэ (баһылык В.В. Прудников).

"Сыл бастыҥ баһылыта" - Сылан нэҥилиэгин баһылыта Егор Афанасьевич Сивцев.

Кэлэр сылга саҕаламмыты салгыы ситэрэн, ситэриллибэтэҕи түмүктээн, оссо кирдэ хабааннаах үлэни-хамсааны торумнуурга сыал сорук турда.

Семен ЖЕНДРИНСКЭЙ.

УЛУСНЫЙ (РАЙОННЫЙ) СОВЕТ ДЕПУТАТОВ МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ЧУРАПЧИНСКИЙ УЛУС (РАЙОН)» РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

ПЯТЬДЕСЯТ ВОСЬМАЯ (ВНЕОЧЕРЕДНАЯ) СЕССИЯ

РЕШЕНИЕ № 297

с. Чурапча

от 26 декабря 2017 года

О присвоении почетного звания «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Нахальовой Любови Степановне

На основании Положения о звании «Почетный гражданин Чурапчинского улуса», утвержденного решением улусного Совета депутатов №51 от 06 февраля 2014 года, пятьдесят восьмая (внеочередная) сессия улусного (районного) Совета депутатов муниципального образования «Чурапчинский улус (район)» Республики Саха (Якутия) решила:

За многолетний добросовестный труд и большую многогранную общественную деятельность, присвоить звание «Почетный гражданин Чурапчинского улуса» Нахальовой Любови Степановне, ветерану труда, Почетному гражданину Хонхолойского наслега, Почетному ветерану Республики Саха (Якутия), ветерану сельского хозяйства Республики Саха (Якутия), отличнику социальной службы Республики Саха (Якутия).

А.Т. Погонцын,
глава муниципального образования,
Я.П. Окоемова,
председатель улусного (районного) Совета депутатов.

ЭЛЭЭДЭР КӨРДӨҺҮҮЛЭРЭ

Эдэр дьон Санта дьыл түүнүгэр „Саахыс остуолар" эрийэллэр.
–Аны бу „Саахыс остуола" дуо?
–Да, да! „Саахыс остуола". Санта Дьыл ыкка!
–Биһиэхэ 5 эдэр көрдөһүлэй. Хаҥарыыларыгар ыытыллыс эрэ. Моорунас Оҕонньоттор нөлөхтөрө суохтар!

ТОҺО КЭЛТЭ?

Эр хайы Санта дьыл түүн түүннү дьиҥнэрэ уларыйа сылдьар бэлиэ: бүлүү дьиэтигэр ыаанын ааҕа көтөр. Ыкканнаа тоҥойбут уоттаах остолбо –Моорунас Оҕонньор түрүр.
–Хайа, бу Моорунас Оҕонньор тоҕо маанаа сиэтиннэ?
–Эх, тоҥолоон бааҕа сиэкиэбит тоҥоруоҕун хайдыбыт эрийэр..

УЛАРЫТЫЫНЫ КИЛЛЭРДЭ

Хаҥкыйаа быйыгы Санта дьыл ааҕа ситиньиэк хорсоҕо быыканнаахтар. Оо эдэр „Саахыс остуолар" эрийэр:
–Биһиги ыаанна кэтиллэр аанаа көрдөхүгэ: эмиэ Моорунас Оҕонньор ааҕар, ыраах аанын эдэр уолу эйэҕэ подростоокка. Хаҥарыыларыгар ыытыллыллар көрдөһүлүн!

Алексей СЛЕПЦОВ.

Санта дьыллааҕы хоһоонноору суруйууга холоноллор

Биһиги оскуолабыт оҕолоро хоһоон суруйуулларын соҕотоҕунан. Аахпыт сылга "Теребут дойду" уонна "Аҕа" тыҥыны тиэмэлэрэ суруйбут хоһоонноро "Чолбон" суруналга, "Кэскил" уонна "Санта олох" хаһыаттарга бэчээттэммиттэрэ. Оо кэнниттэн хоһоон уонна кэпсээн суруйуон баҕалаах оҕо аҕаата хаалбата.

Быйылгы үсүрэх дьыллар кэлэн баран, оҕолор саамалара кэтэн "аны санта дьыл түүнүн хоһоонно суруйуохайыҥ" диэн баҕа саамаларын эмиэттэрэ. Үөрэнээччилэр интэриэстээх хоһооннору суруйбуттарын аҕаан-ааҥнаан баран, бэлиэ уонна алтыс кылаас оҕолорун хоһооннорун бэчээккэ ыытарга саанным.

Итиэннэ, оҕолорбут бараҕастар санта дьыла доҕуйа күүгэллэр, туох саамаларын хоһоонно хоһуллуллар, хайдах эрэ уратыныгар, оҕолуу нарыннык ис саамаларын суруйа тиксэллэр.

Үөрэнээччилэр аатырыллан оскуолабыт директорун Ф.И. Борисова учуутаалардыгын уонна хоронуттэрбитин санта дьыла аанын эҥэрдэлиибит.

Баҕарабыт чол дорообуйна, үүнүү-сайдыны, сиэрдэ-сиэтиннэрэ!!!

(Балаһа аайы Хайаасыт оскуолатын үөрэнээччилэрин хоһоонноро бэчээттэнэллэр).

А.П.Илларионов аатынан Хайаасыт орто оскуолатын саха тылын уонна литературатын учуутала, Лидия Егоровна Попова.

Федотов Афоня (5-с кылаас)

Санта дьыл барахсан

Күнү, санта дьылым бараҕасан
Күүтэбин да күүтэбин эйигин.
Күн-сылы кэтэхэбин эрэнэ,
Эйбэк да эрэлбин ситиэхэ.

Күүскэ да күүскэ күүтэбит,
Дьиэ кэргэн барыы бүппүт.
Уоран-кытаа сыныйаллар,
Сайыат керен дуоһуйаллар.

Санта дьыл, Санта суол!
Санта дьыл, Санта күүс!
Санта дьыл, Санта үөрүү!
Санта дьыл, Санта дьол!

СУРУЛЛУБУТ СУОРУЛЛУБАТЫНАН ҮЙЭЛЭЭХ

Улууска 2017 сыл История сылынан биллэриллэн түмүктэнэн эрэр. Итиэннэ сибэкэстэрин историятын үөрэтиигэ, ыччаты, кэлэр кэлэҥнэрин патриоттуу тыынна иитиигэ күн бүгүнүгэ диэри ыытыллыбыттарын ыытыыбыка, таһаарыллыахтык үлэлэтэр ыытыы-маары биир дойдулаахтарбыт История сылын хайдах туох түмүктэнэ эрэлэрин биһиэхэ сырыттыбыт:

Афанасий Дмитриевич Аммосов—Хотугулу нэһилиэгин олохтооҕо, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, Хотугу кэһиирдэлээх кытыылаах, Мэлдьэхсиэдэй Сэрии, үлэ алдьархайын музейын тэрийээччитэ, 12 кинигэ автора.

–Хотугу кэһиирдэлээх 75 сылынан тэриллибит „Дьэмян Бедный" теплоходунан устуута, музейым фондыттан Мэлдьэхсиэдэй кэһиирдэлэрбит 109 кэпсэ мотиригэрэ ыытыллан баран быыстапка туруоран, көрсүүн биэриэхпин ордум.

Көҥө сылдьар музейбыттан быйыгы сылга Одуулуунна, Мэлдьэхсиэдэй, улуус дьаһалтатын дьиэлэригэр уонна гимназияҕа сырыттым.

Семен Романович Попов—Сиэмэн Сэмэн—кырдьык уоттаах, тыыл, үлэ бэтэрээнэ, биология наукатын кандидата (телефуонунан кэпсэлтим).

–Сайын Арыылаах Эрэ Сурдуттар Өксөкүтүк Өлүөхэй сэргэлэрин саҥарыан туруоруу түмүгүн дьоннор-сэргэҕэ балачча сыгынньыыта. Быйыл куоракка кыстаан олоробун. Сиэрдэк-хотуурдаах диэтэрэ, үлэ элбэк буолуоҕа. Саас дойдубар тахсыам. Арыылаах эрэгин сирийэн биитэккэ сатаатахха, кэйи эрдэхтэ элбэх билиэ этэ. Руна сурук бэлиэтэрэ хас да сирэ баар эбит. Чэ, итиннэ. Сайын билиэхпит..

Николай Григорьевич Михайлов—Болугур нэһилиэгин олохтооҕо, СӨ тыа хаһаайыстыбатын үтүмэх үлэһитэ, үлэ бэтэрээнэ.

–Аллаанна кэмнэ промышленнайдыаҥ аныгар турууттарын кэлэнэн Аллаах Үөл бириискэлэриттэн таҥнарыс тэнньэнна 1953 сылларыттан диэри барбыта. Болугур 5 колхоостарыттан барыта 61 кэйи бу үлэҕэ тарыллыан үлэлэбиттэрэ. История сылынан бу дьоммут аатыын-суоллаарын мэлдьи таска суруйдум. Аммаа оруҥуоннаабыт. Дьаарбат Кытыылар куоракка олорор биир дойдулаахтарбыт уонна нэһилиэннэрэ, тэриллэрэ үбүлүйүннэриэн саамыныыллар турууруубут. Хотугу кэһиирдэлээх 75 сылынан Мэлдьэхсиэдэй олохсуйбут 31 кэһиирдэлээх кытыылаахтарын аатларын үйэтитэн, Аҥа дойду сэриитин кытыылаахтарын, тыыл бэтэрээнэриэн скверигэр өйдөбүнньук бэлиэни аспыыллыт. Биһиэхэ нэһилиэннэрбит музейын сорҕо үүнүү үлэлэтэр быыбаан пакыт:

Тереентий КАРДАШЕВСКАЙ.

Кылабылай редактор – А.А. ЗАХАРОВ.
Элиэнтиэр сэдэхтэр, сурук оформ. – А.Н. ЗАХАРОВА.
Экономика, маҥнайгы хаһаайыстыбаны отдела – А.М. СЛЕПЦОВ.
Корректоолаччылар – С.А. ЖЕНДРИНСКАЙ, М.В. ПЕТРОВА.
Таҥнарыы – Л.К. ПОПОВА.
Бэлэтээнэ – Ф.А. ПРОТОПЯКОНОВ.

Тэрийэн таһаараччылар: СР Правительствата, Чурапчы улууһун "Санта олох" редакционнай-издательскай холбоһук автономнай учреждение. Российскай Федерация Роскомнадзор СР управлениетыгар 2012 с. күлүн тутар 15 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ – ПИ №ТУ14-0238.

Редакция, издатель аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Телефоннарбыт: редактор – 41-332, отделлар – 41-265, 41-358. E-mail: sanaolokh@mail.ru, сайт: sanaolokh.ru

Бэчээккэ сакаас: № 145 (11455)
Көмөйдөх: 1 бэч. киис
Тираж 860
Хаһыат сыаната: 10 солк.

Санга олох

Автор суруйар хаһаайыстыбалар редакция позициятыгар мөккүөннэр бэлиэ буолуохтаахтар. Суруйуулар чилиэннэр ыытыллыахтарыгар, аналлаах автор туһугар суруйуллуохтаахтар.

Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графика: 16 ч 00 м. Бэчээккэ бэриллиннэ: 16 ч 00 м. "Санга олох" редакционнай-издательскай холбоһукка 28.12.2017 с. офсетка бэчаттаммыт.
Типография аадырыһа: 678670, Чурапчы сэл., Карл Маркс уул., 26 "а". Индекс: 54907. Хаһыат надиалаҕэ устэ: олтуорунньукка, чэппиэргэ уонна субботаҕа тахсар.